

RAPORT DE EVALUARE

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU REGLEMENTARE ÎN ENERGETICĂ (ANRE)

Center ASPE > Analysis, Surveying and
Protection in the Energy field

Sergiu Tofilat

Chişinău, octombrie 2017

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of the authors and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

The project benefits from the support through the EaP CSF Re-granting Scheme. Within its Re-granting Scheme, the Eastern Partnership Civil Society Forum (EaP CSF) supports projects of the EaP CSF members with a regional dimension that contribute to achieving the mission and objectives of the Forum.

The donors of the Re-granting Scheme are the European Union and National Endowment for Democracy.

The overall amount for the 2017 call for proposals is 290.000 EUR. Grants are available for CSOs from the Eastern Partnership and EU countries.

Key areas of support are democracy and human rights, economic integration, environment and energy, contacts between people, social and labour policies.

Contents

Rezumat	3
Tabel de Evaluare	5
GUVERNANȚA	6
Independența reglementatorului	6
Buget și subordonare	6
Schimbarea administrației	6
Presiuni politice.....	7
Relația cu întreprinderile reglementate	8
Recomandări	8
Responsabilitate	9
Raportare și evaluarea managementului.....	9
Responsabilitatea față de consumatori, industrie, public	9
Raportare financiară și audit.....	9
etică și implementarea regulilor	10
Recomandări	10
Transparență	10
Publicarea proiectelor de decizii.....	10
Eficiența consultărilor publice.....	11
Răspunsuri la solicitările de informație.....	11
Recomandări	11
Previzibilitate	12
Consistența și motivarea actelor de reglementare.....	12
Adaptare la evoluția pieței.....	12
SUBSTANȚĂ	13
Tarife și prețuri	13
Eficiență economică	13
Revizuire periodică.....	15
Recomandări către ANRE	15
Monitorizarea pieței, acordarea licențelor	15
Capacitatea de sancționare a încălcărilor legislației	15
Criterii transparente de acordare/retragere a licențelor	16
Protecția consumatorilor, gestionarea plângerilor.....	16
Recomandări către ANRE	17

Rezumat

Prezentul raport are drept scop evaluarea guvernantei ANRE și a evoluției procesului de reglementare pe parcursul anilor 2015-2017. Raportul a fost perfectat în baza corespondenței cu ANRE, participării la ședințele de consultare publică, a rapoartelor ANRE și altă informație disponibilă public despre activitatea Agenției, interacțiunea cu întreprinderile reglementate, consumatorii, autoritățile publice centrale, precum și modul în care această interacțiune s-a răsfrânt asupra deciziilor adoptate de ANRE.

1. Context

Fiind înființată în 1997, ANRE își desfășoară activitatea în baza Legii cu privire la energetică nr. 1525 din 1998, a Hotărârii Parlamentului nr. 238 din 26.10.2012, precum și a legislației speciale pentru sectoarele reglementate. Agenția este condusă de un Consiliu de administrație format din 5 directori, unul din care este numit Director General. Membrii Consiliului de administrație sunt numiți de Parlament pentru un termen de 6 ani.

Începând cu anul 2010 Republica Moldova a devenit membru al Comunității Energetice din UE. În perioada 2010-2013 administrația ANRE a avut un grad înalt de independență față de influența politică, deși au existat presiuni, inclusiv o tentativă de asasinare a unui membru al Consiliului de administrare. În 2013 a avut loc demiterea ilegală a Directorului General, dl Victor Parlicov¹, iar ulterior înlocuirea întregii componente a Consiliului de administrare.

Începând cu anul 2014 influența politică a afectat dramatic activitatea ANRE. Pot fi evidențiate 2 motive ale ingerinței politice în activitatea de reglementare, și anume:

- Interesul clasei politice de a tăia fraudele și interesele financiare din sectorul energetic;
- Dorința politicianilor de a menține tarifele la un nivel redus pentru a preveni nemulțumirea consumatorilor, deoarece guvernarea nu este în stare să creeze condiții pentru dezvoltarea economiei, astfel încât populația să obțină venituri decente și să nu apară conflicte sociale din cauza majorării tarifelor.

Republica Moldova importă circa 80% din resursele energetice, iar tarifele sunt stabilite în valuta națională. Aceasta s-a depreciat brusc în perioada 2014-2015 din cauza fraudei din sectorul bancar, fapt care a provocat o reducere substanțială a veniturilor reale ale populației și a stârnit proteste masive. Operatorii au acumulat devieri financiare substanțiale, fiind constrânși să activeze la tarifele vechi, aprobate în 2011 (gaze) și 2012 (energie). După desfășurarea alegerilor parlamentare (2014) și locale (2015), ANRE a efectuat o majorare bruscă a tarifelor în iulie 2015, provocând astfel nemulțumirea și mai mare a populației. Guvernarea defectuoasă a țării, multiplele acte de corupție la nivel înalt, însoțite de sărăcirea populației, au generat proteste în masă la care au participat zeci de mii de oameni.

Odată cu numirea guvernului Filip în ianuarie 2016, independența ANRE a fost erodată și mai mult. Prim-ministrul anunța public despre necesitatea reducerii tarifelor pentru energie și gaze, iar ANRE peste câteva zile aproba reducerile, practic executând indicațiile prim-ministrului. A fost creat un precedent periculos pe 26 ianuarie 2016, când ANRE a aprobat tarifele pentru gazele naturale într-o ședință închisă, contrar prevederilor Legii privind transparența decizională. Ulterior, la solicitarea autorităților din Moldova, Secretariatul Comunității Energetice (ECS) a efectuat o analiză comprehensivă a activității ANRE, în care a evidențiat un șir întreg de neconformități². Faptele

---

¹ Restabilit prin decizia Curții Constituționale, după care demis repetat în 2014

² <https://www.energy-community.org/news/Energy-Community-News/2016/09/08.html>

enunțate au servit de asemenea drept temei pentru efectuarea actualului raport, în care vom examina evoluția activității Agenției în perioada 2015-2017.

2. Atribuțiile ANRE și sectoarele reglementate

În prezent ANRE este împuternicită să reglementeze 6 sectoare, și anume: gaze naturale, energie electrică, energie regenerabilă, energie termică, produse petroliere, alimentarea cu apă și canalizare. Concepția metodologiilor tarifare prevede o perioadă de reglementare de 5 ani.

Atribuțiile cele mai importante ale Agenției se referă la: eliberarea licențelor, aprobarea actelor normative și tarifelor, inclusiv planurile de investiții, controlul activității operatorilor, protecția drepturilor consumatorilor, publicarea statisticii pe sectoarele reglementate. În rezultatul monitorizării efectuate am constatat că există necesitatea de a îmbunătăți activitatea Agenției pe toate aspectele. Mai detaliat ne vom referi în compartimentele ce urmează.

O problemă acută ține de protecția drepturilor consumatorilor. Deși este în vigoare Regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, consumatorii nu primesc compensații pentru încălcarea de către operatori a parametrilor de calitate sau a numărului de deconectări. Noua redacție a Regulamentului, aprobată pe 11 noiembrie 2016, prevede acordarea automată a compensațiilor, însă urmează să vedem în ce măsură noile prevederi vor contribui la ameliorarea situației.

Mai jos este prezentat un tabel de evaluare al activității ANRE pe parcursul anilor 2015-2017, care include mai multe compartimente. În continuarea tabelului sunt descrise principalele teze care au stat la baza evaluării performanței ANRE la fiecare compartiment.

Tabel de Evaluare

	2015	2016	2017	Măsuri de îmbunătățire	
GUVERNANȚA					
Independența reglementatorului					
Buget și subordonare				Președintele să promulge Legea pe energetică în redacția nouă	
Schimbarea administrației				Parlamentul să numească directorii ANRE pe bază de concurs transparent și imparțial	
Presiuni politice				Parlamentul să numească persoane independente și profesioniste la conducerea ANRE	
Relația cu întreprinderile reglementate				Directorii ANRE să nu accepte remunerații sau alte beneficii de la întreprinderile reglementate	
Responsabilitate				ANRE să stabilească indicatori de performanță, să desfășoare audit de performanță și financiar	
Raportare și evaluarea managementului				Parlamentul să înlocuiască directorii ANRE în mod transparent, în baza criteriilor de performanță	
Responsabilitatea față de consumatori, industrie, public				ANRE să prezinte informație veridică și să desfășoare ședințe periodice cu părțile interesate, organizații internaționale și operatori	
Raportare financiară și audit				ANRE să desfășoare și să publice auditul rapoartelor financiare	
Etică și implementarea regulilor				ANRE să aprobe Codul de etică și conduită profesională	
Transparență				ANRE să prezinte la timp informația relevantă	
Publicarea proiectelor de decizii				ANRE să respecte Legea transparenței decizionale și să publice informația relevantă privind deciziile adoptate	
Eficiența consultărilor publice				ANRE să ofere informația amplă și să răspundă consistent la solicitările/recomandările părților interesate	
Răspunsuri la solicitările de informație				ANRE să ofere informații clare și ample la solicitările privind accesul la informație	
Previzibilitate				Corelarea deciziilor cu evoluția pieței	
Consistența și motivarea actelor de reglementare				Amendamente în corespundere cu perioadele de reglementare; crearea unui Consiliu Consultativ al ANRE	
Adaptare la evoluția pieței				Consultări periodice cu publicul interesat pentru evaluarea impactului de reglementare	
SUBSTANȚĂ					
Tarife și prețuri					
Eficiență economică				ANRE să determine costurile reale ale operatorilor și să respecte cadrul legal la stabilirea tarifelor	
Revizuire periodică				Revizuirea periodică a tarifelor în corespundere cu modificarea costurilor	
Monitorizarea pieței, acordarea licențelor					
Capacitate de sancționare a încălcărilor legislației				Monitorizarea calității serviciilor, informarea consumatorilor și aplicarea penalităților	
Criterii transparente de acordare/retragere a licențelor				Blocarea accesului intermediarilor pe piață; monitorizarea operatorilor să respecte atribuțiile stabilite în legislație	
Protecția consumatorilor, gestionarea plângerilor				De îmbunătățit aplicarea prevederilor legale, informarea consumatorilor privind drepturile/obligățiile lor, reacții prompte la plângeri	

	Nesatisfăcător
	Moderat de satisfăcător
	Bine
	Practică bună
	Nu sunt date

GUVERNANȚA

Independența reglementatorului

Organizarea și atribuțiile ANRE sunt stabilite în Legea cu privire la energetică nr. 1525 din 1998, unele competențe fiind prevăzute în legile sectoriale. Regulamentul de organizare și funcționare al ANRE a fost aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 238 din 26.10.2012. Procedurile de aprobare a bugetului, de numire și demitere a directorilor din Consiliul de administrație al ANRE sunt prevăzute în Legea cu privire la energetică. În septembrie 2017 Parlamentul a votat repetat Legea energetică în redacție nouă, aceasta urmează a fi promulgată de Președinte.

Buget și subordonare

Potrivit art. 4⁽³⁾ a Legii existente cu privire la energetică, bugetul ANRE este aprobat de Parlament în limitele de până la 0,15% din costul produselor energetice (gaze naturale, energie electrică, produse petroliere și gaze lichefiate importate). Totodată Legea nu prevede un termen limită, în decursul căruia Parlamentul aprobă bugetul ANRE, iar această lacună a fost utilizată ca pârghie de influență asupra Agenției. Astfel **bugetul ANRE pentru anul 2015 a fost aprobat de Parlament abia în luna noiembrie**³, timp în care Agenția întâmpina dificultăți financiare în efectuarea plăților curente, dincolo de imposibilitatea de a participa la proiectele regionale de cooperare.

Nivelul de remunerare al directorilor ANRE a devenit un subiect dezbătut pe larg în presă. Pe fonul nivelului scăzut de trai al populației, salariile mari și performanța nesatisfăcătoare a directorilor ANRE au trezit nemulțumirea oamenilor. Deși salariile au menirea de a stimula independența funcționarilor, constatăm că obiectivul nu a fost atins.

Consolidarea independenței bugetare a ANRE este una din obligațiile asumate de Republica Moldova în cadrul Memorandumului semnat cu FMI în 2016⁴. Totodată pe 6 decembrie 2016 Ministerul Economiei, ANRE și Secretariatul Comunității Energetice au aprobat un plan de acțiuni pentru consolidarea independenței ANRE, în contextul aprobării noii Legi a energiei⁵. **În redacția nouă a Legii este prevăzut că bugetul Agenției va fi aprobat de Consiliul de administrație până la 25 noiembrie a fiecărui an.** ANRE doar va informa Parlamentul despre aprobarea bugetului în decurs de 10 zile lucrătoare. Totodată Consiliul de administrație al ANRE va selecta pe bază de concurs o companie de audit recunoscută internațional, care va verifica rapoartele financiare. De asemenea Legea va prevedea că eficiența cheltuielilor va fi verificată suplimentar de Curtea de Conturi, care va prezenta un raport Parlamentului. **Mărimea plăților regulatorii a fost majorată de la 0,15% la 0,3% din veniturile din vânzări ale companiilor reglementate.**

Schimbarea administrației

Numirea directorilor Consiliului de administrație al ANRE se efectuează de către Parlament, însă Legea existentă a energiei nu prevede criterii clare de selectare a candidaților. Cerințele față de candidați includ deținerea cetățeniei RM, studii superioare în domeniul tehnic, economic sau juridic și experiență de minim 3 ani în funcție administrativă. Lipsa cărorva prevederi privind modul de selectare a candidaților crează premise pentru numirea la conducerea ANRE a unor persoane care nu dețin calificarea necesară, în schimb sunt loiale intereselor clasei politice.

³ Hotărârea Parlamentului nr. 189 din 05.11.2015

⁴ <https://www.imf.org/external/np/loi/2016/mda/102416.pdf>

⁵ <http://anre.md/ro/content/secretariatul-comunit%C4%83%C8%9Bii-energetice-va-oferi-suport-%C3%AEn-implemmentarea-unui-plan-de>

La finele lunii decembrie 2016 Comisia parlamentară „Economie, buget și finanțe” a lansat concursul public pentru suplinirea funcției de director al ANRE⁶, care devenise vacantă încă în iulie 2014 după demiterea controversată⁷ a dlui V. Parlicov, ex-director general. Regulamentul concursului prevedea o grilă de evaluare a candidaților și formarea unei comisii de concurs. La 13 ianuarie 2017 am expediat Comisiei parlamentare o notă de poziție, împreună cu un grup de ONG-uri și experți independenți, prin care am evidențiat o serie de neconformități, și anume:

- Audierile candidaților și desemnarea învingătorului se desfășoară în format închis, fapt care afectează transparența și imparțialitatea concursului;
- Grila de evaluare a candidaților nu este relevantă pentru activitatea de reglementare (a fost de fapt preluată grila din concursul pentru funcția de guvernator al BNM). Respectiv 30 puncte din 100, incluse în grila de evaluare, se referă la criterii irelevante pentru funcția de director ANRE (experiență și cunoștințe macroeconomice), sau criterii abstracte (cum ar fi abilități de comunicare). Am propus o altă grilă de evaluare.

Comisia parlamentară a ignorat recomandările societății civile, iar concursul s-a desfășurat cu multiple încălcări. Membrii comisiei de selectare nu posedau calificarea necesară pentru a evalua cunoștințele candidaților. Unii membri ai comisiei au completat fișele de evaluare fără a fi prezenți la interviuarea candidaților. Despre aceste încălcări am informat repetat organizatorii concursului, precum și instituțiile internaționale care monitorizează politicile din sectorul energetic. La final învingător a fost desemnat dl Tudor Copaci, fost membru al Partidului Democrat, care a părăsit formațiunea cu doar câteva zile înainte de inițierea concursului.

La evaluarea candidaților a participat cel puțin un reprezentant al Partidului Socialiștilor (PSRM), declarat de opoziție. Dl Vladimir Golovatiuc, deputat PSRM, a fost secretarul comisiei de evaluare. Deși socialiștii au criticat activitatea conducerii ANRE la dezbateri publice și în cadrul conferințelor de presă, au desfășurat mai multe mitinguri de protest în fața Agenției, dl Golovatiuc nu a avut obiecții în privința modului netransparent de desfășurare a concursului de selectare a directorului ANRE.

Procedura de concurs pentru selectarea candidaților este prevăzută în noua Lege a energiei și derivă din angajamentele asumate de autoritățile R.M. prin memorandumul încheiat cu FMI, precum și planul de acțiuni agreat cu ECS. Spre regret, **Comisia parlamentară nu a asigurat transparența și imparțialitatea concursului, fapt care erodează și mai mult independența și credibilitatea ANRE.**

Presiuni politice

Ingerința în activitatea de reglementare și presiunile politice asupra conducerii ANRE au fost extrem de vizibile în cursul anului 2015 și începutului anului 2016. Pe 21 aprilie 2015 Președintele Parlamentului, dl Andrian Candu, a amenințat directorii ANRE că îi va „duce de mână la Procuratură” dacă va depista nereguli la majorarea tarifelor pentru energie și gaze. Pe 3 septembrie 2015 ANRE a suspendat hotărârile din iulie 2015 privind majorarea tarifelor la energie și gaze, făcând referință la Decizia Consiliului Suprem de Securitate, prin care s-a recomandat suspendarea majorării tarifelor. Acest lucru s-a produs cu doar câteva zile înainte de protestul masiv desfășurat pe 6 septembrie 2015.

După desemnarea guvernului Filip, deciziile ANRE privind actualizarea tarifelor erau precedate în repetate rânduri de declarațiile prim-ministrului, care anunța public cât trebuie să constituie mărimea reducerii tarifelor la energie și gaze. Amploarea presiunilor politice s-a redus puțin în semestrul 2 din

---

⁶ <http://www.parlament.md/Actualitate/Concursuripublice/tabid/248/ContentId/2792/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

⁷ V. Parlicov a fost demis prin Hotărârea Parlamentului nr. 169 din 21.07.2014. Circumstanțele demiterii sale sunt relatate și în raportul ECS din septembrie 2016, idem 1.

2016, odată cu inițierea negocierilor pentru semnarea memorandumului cu FMI. Măsurile asumate de guvernare se referă la ajustarea tarifelor pentru energie termică și recuperarea devierilor tarifare ale companiilor energetice prin revizuirea tarifelor⁸.

Relația cu întreprinderile reglementate

Potrivit Legii cu privire la energetică, directorii Consiliului de administrație al ANRE nu au dreptul să dețină acțiuni la întreprinderile reglementate, să desfășoare activități remunerate sau să obțină alte avantaje, să favorizeze angajarea proprie proprie sau a persoanelor apropiate la întreprinderile reglementate de ANRE. Totodată Legea prevede că în decurs de 2 ani de la disponibilizare, directorul ANRE nu are dreptul să ocupe funcții la întreprinderile reglementate. Legea energeticii în redacție nouă conține aceleași prevederi, a fost redusă la 1 an doar interdicția de a se reangaja la întreprinderile reglementate.

Pe de altă parte, în anul 2017 s-a creat situația când **foști și actuali membri ai Partidului Democrat au fost desemnați practic simultan în funcții administrative la ANRE și la o întreprindere reglementată**. Astfel directorul general al ANRE este dl Tudor Copaci, fost membru PD (a părăsit formațiunea politică înainte de a fi desemnat în funcție), iar președintele Consiliului de administrație al SA „Moldovagaz” este membrul PD Vasile Botnari. În condițiile în care prețul mediu de procurare al gazelor naturale s-a redus în semestrul 2 din 2017 cu 23% față de prețul mediu pentru anul 2016, ANRE nu a efectuat reducerea tarifelor și nici SA „Moldovagaz” nu a depus o solicitare în acest sens. Metodologia de calculare a tarifelor la gazele naturale prevede posibilitatea de actualizare a tarifelor dacă devierile sunt mai mari de 5% din cheltuielile anuale pentru transport/distribuție⁹. Analizând practicile anterioare, putem anticipa că reducerea tarifelor va avea loc înainte de alegerile parlamentare, planificate pentru finele anului 2018.

Recomandări

- Președintele țării să promulge în timp util Legea cu privire la energetică în redacție nouă;
- În raportul de evaluare al ANRE, ECS menționează că cel puțin 2 directori ai Consiliului de administrație al ANRE nu posedă experiența și cunoștințele necesare privind politicile energetice și funcționarea pieței¹⁰. Comisia parlamentară trebuie să evalueze dacă persoanele vizate se află sau nu în incompatibilitate cu funcția deținută;
- Dacă se confirmă faptul că persoanele vizate se află în incompatibilitate conform prevederilor din Legea cu privire la energetică, persoanele urmează a fi disponibilizate, iar locurile vacante urmează a fi suplinite în baza unui concurs public;
- Comisia parlamentară să revizuiască criteriile stipulate în grila de evaluare a candidaților și să ia în considerație recomandările primite din partea societății civile;
- La formarea comisiei speciale de concurs pentru selectarea directorilor ANRE, Comisia parlamentară să desemneze persoane calificate, ținând cont de complexitatea domeniului energetic, care necesită cunoștințe specifice;

---

⁸ A se vedea p. 32 din Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare, idem 3.

⁹ P. 61 din Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor la gazele naturale, hotărârea ANRE nr. 678 din 22.08.2014

¹⁰ Pag. 12 din raportul ECS, idem 1.

Responsabilitate

Raportare și evaluarea managementului

Conform prevederilor p 32-34 din Regulamentul de organizare și funcționare al ANRE¹¹, anual până la finele primului trimestru Agenția publică raportul de activitate, raportul financiar și raportul privind transparența în procesul de elaborare și aprobare a hotărârilor Consiliului. Rapoartele sunt publicate pe pagina web a Agenției, iar raportul de activitate este prezentat în Parlament de către Directorul general al ANRE¹². De asemenea Agenția publică rapoarte trimestriale privind monitorizarea piețelor reglementate. **Menționăm faptul că la momentul întocmirii prezentului raport, pe pagina Agenției nu sunt publicate rapoartele financiare pentru anii 2015 și 2016.**

În redacția nouă a Legii energiei (art. 12 alin. 6 și 7) este prevăzut că ANRE va aproba și va publica anual programul de activitate cu stabilirea indicatorilor de performanță. Anual până la 31 mai Agenția va prezenta Parlamentului raportul de activitate și gradul de îndeplinire a indicatorilor de performanță. Însă **Legea energiei nu prevede criterii clare în baza cărora se vor stabili indicatorii de performanță. La fel nu este prevăzut un mecanism de responsabilizare a directorilor ANRE pentru neîndeplinirea indicatorilor de performanță stabiliți.**

Responsabilitatea față de consumatori, industrie, public

Agenția are atribuția de a colabora cu societatea civilă și cu organizațiile care promovează interesele consumatorilor. Colaborarea se referă atât la acordarea accesului la informație, cât și la examinarea propunerilor în cadrul dezbaterilor publice, când sunt aprobate actele de reglementare, tarifele sau alte hotărâri care au impact asupra piețelor reglementate.

Agenția oferă informații la solicitarea consumatorilor sau persoanelor interesate, însă răspunsurile nu întotdeauna conțin informația deplină sau formulările sunt greu de înțeles pentru consumatorii neinițiați. Relația între ANRE și consumatori este îngreunată și de faptul că majoritatea consumatorilor nu cunosc drepturile și obligațiile sale, nu pot formula exact obiectul cererii, iar Agenția nu depune efort pentru desfășurarea unei campanii de informare.

Consultările publice sunt un element mai mult formal, deoarece Agenția de cele mai dese ori nu ține cont de recomandările și obiecțiile participanților. Acest lucru se referă atât la consumatorii simpli, cât și la experții din cadrul societății civile sau reprezentanții operatorilor. În rezultat este afectată grav imaginea și credibilitatea ANRE.

Raportare financiară și audit

În prezent legislația nu prevede obligația ca ANRE să efectueze auditul activității financiare. Pentru a soluționa această problemă, în redacția nouă a Legii energiei este prevăzut că activitatea financiară a Agenției va fi auditată anual de o companie de audit recunoscută internațional, selectată de ANRE pe bază de concurs¹³. Raportul financiar și raportul de audit vor fi prezentate Parlamentului pentru informare și vor fi publicate pe pagina web a ANRE.

De asemenea în noua Lege a energiei este prevăzut că legalitatea devizelor de cheltuieli ale ANRE va fi anual verificată de Curtea de Conturi, iar raportul acesteia va fi prezentat Parlamentului.

---

¹¹ Hotărârea Parlamentului nr. 238 din 26.10.2012

¹² Art. 4⁽²⁾ alin. (10) din Legea cu privire la energetică nr. 1525 din 19.02.1998

¹³ Art. 11 alin (7) din Legea energetică în redacție nouă

Etică și implementarea regulilor

Până în prezent nu existau prevederi legale care obligau ANRE să dispună de un Cod de etică. Sunt prevederi care interzic directorilor ANRE să dețină acțiuni în companiile reglementate, sau să obțină careva remunerare sau alte beneficii de la acestea. Problemele de incompatibilitate cu funcția deținută sau conflictul de interese constituie temei pentru demiterea directorului din funcție. Suplimentar la asta, Legea nouă a energiei prevede că ANRE va elabora Codul de etică și conduită al Agenției.

Totodată Secretariatul CE a constatat în Raportul de evaluare al ANRE că o parte din personalul calificat a părăsit instituția în 2013, iar misiunile instituțiilor internaționale în Moldova au atenționat Secretariatul despre problema lipsei cadrelor calificate. Angajații „incomizi” fie erau transferați în alte departamente, fie nu li se prelungeau contractele de muncă. Aceste fapte denotă existența unei presiuni asupra angajaților ANRE.

Recomandări

- Parlamentul să includă în Legea energiei criteriile în baza cărora ANRE stabilește indicatorii de performanță;
- ANRE să elaboreze și să aprobe indicatorii de performanță în ședință publică;
- Parlamentul să prevadă în Lege un mecanism de responsabilizare a directorilor ANRE pentru neîndeplinirea indicatorilor de performanță; De ex: să fie demisi directorii ANRE dacă 2 ani consecutiv nu au atins indicatorii de performanță;
- ANRE să organizeze o campanie de informare a consumatorilor și să desfășoare consultări periodice cu publicul interesat.

Transparență

Publicarea proiectelor de decizii

La aprobarea deciziilor ANRE trebuie să respecte procedura de consultări publice. Aceasta prevede publicarea informației relevante privind decizia ce urmează a fi adoptată, numirea persoanei responsabile pentru primirea recomandărilor și acordarea unui termen de 14 zile pentru ca publicul interesat să prezinte recomandările. Ulterior ANRE trebuie să întocmească un tabel de sinteză cu recomandările parvenite, în care să menționeze care recomandări au fost acceptate și care au fost respinse, cu indicarea motivului respingerii¹⁴.

Mai întâi trebuie să menționăm că **prevederile legale anterioare nu reglementau clar ce decizii trebuiau supuse consultărilor publice. Spre exemplu aprobarea costurilor de bază la companiile reglementate se face în genere fără consultări publice. La revizuirea tarifelor ANRE desfășoară consultări publice, însă nu respectă procedurile legale:**

- pe pagina web a Agenției este publicată informație insuficientă, care nu permite formularea propunerilor argumentate privitor la decizia care urmează a fi adoptată;
- informația este plasată în 2 compartimente diferite („Consultări publice” și „Proiecte supuse aprobării”), iar pentru multe proiecte nu este indicată perioada în care se desfășoară consultările publice;
- lipsește informația privind persoana responsabilă de recepționarea recomandărilor;
- la majoritatea proiectelor de decizii nu este publicat tabelul de sinteză a recomandărilor.

---

¹⁴ Capitolul 2 din Legea privind transparența în procesul decizional nr. 239 din 13.11.2008

Începând cu anul 2016 situația a cunoscut o ușoară îmbunătățire ca urmare a negocierilor inițiate cu FMI și ECS. Una din precondițiile Memorandumului cu FMI a fost ajustarea tarifului pentru energia termică la costurile reale ale SA „Termoelectrică”. De asemenea autoritățile centrale și-au asumat responsabilitatea să publice informația detaliată privind calculele costurilor incluse în tarife¹⁵. ANRE a publicat în septembrie 2016 informație amplă privind structura costurilor SA „Termoelectrică”. Deși întreprinderea activează în regim de cogenerare, ANRE a decis să ajusteze doar tariful pentru energia termică, nu și pentru cea electrică¹⁶.

Eficiența consultărilor publice

Nerespectarea de către ANRE a etapelor de consultare publică a proiectelor de decizii are un impact negativ asupra imaginii și credibilității Agenției. **Consultările publice au un caracter mai mult formal, iar participanții și părțile interesate sunt privați de dreptul de a participa la procesul decizional.**

În aprilie 2016 am contestat decizia ANRE de a reduce tarifele la gaze în ședință închisă, contrar prevederilor legale privind transparența decizională. Instanța de judecată a respins cererile, motivând decizia prin faptul că Legea cu privire la energia gazele naturale nu prevede expres faptul că aprobarea tarifelor este supusă procedurii de consultări publice¹⁷.

Problema dată a fost soluționată odată cu aprobarea în redacție nouă a Legii cu privire la gazele naturale nr. 108 din 27.05.2016. Articolul 9 al legii prevede că aprobarea actelor normative, costurilor de bază și tarifelor urmează a fi efectuată cu respectarea procedurilor de consultări publice.

O altă problemă ce ține de eficiența consultărilor este spațiul în care se desfășoară ședințele publice la ANRE. Sala de consultări este mică și nu poate găzdui concomitent reprezentanții ANRE, ai companiilor reglementate, consumatorii și publicul interesat, reprezentanții presei. În unele cazuri Agenția închiriază spații pentru desfășurarea eficientă a consultărilor publice¹⁸.

Răspunsuri la solicitările de informație

Dreptul consumatorilor de a obține informații este reglementat prin Legea cu privire la petiționare nr. 190 din 19.07.1994 și Legea privind accesul la informație nr. 982 din 11.05.2000. Legile conțin prevederi diferite privind termenul limită de prezentare a răspunsului, între 15 și 30 zile lucrătoare de la data depunerii cererii.

Pe parcursul întregii perioade analizate, ANRE a oferit răspunsuri concludente la toate cererile adresate de noi și s-a încadrat în termenii legali.

Recomandări

- ANRE să publice informația completă privind structura costurilor incluse în tarife, să respecte etapele de consultări publice;
- La examinarea hotărârilor cu impact major pentru consumatori, ANRE să desfășoare consultările publice în sală mai spațioasă;

¹⁵ P. 32 din Anexa 1 a Memorandumului cu FMI, idem 3

¹⁶ Notă de poziție privind ajustarea tarifelor la energia termică, Victor Parlicov, februarie 2017, http://viitorul.org/files/library/5458294_md_sample_paper_2.pdf

¹⁷ Art. 14 alin. (2) din Legea cu privire la gazele naturale nr. 123 din 23.12.2009

¹⁸ http://media.realitatea.md/image/201503/700x394/media_142719868557060700.png

Previzibilitate

Consistența și motivarea actelor de reglementare

La stabilirea tarifelor pentru serviciile reglementate, ANRE se conduce de metodologiile aprobate. Pentru energie electrică și gazele naturale perioada de reglementare stabilită de Agenție este de 5 ani. Metodologia privind tarifele la gazele naturale prevede revizuirea tarifelor la începutul fiecărui an, în baza cererilor depuse de operatori. Tarifele pot fi actualizate în cursul anului la cererea operatorilor, dacă există o deviere de minim 5% între costurile reale suportate de operatori și costurile stabilite în tarife (3% pentru furnizorii de gaze naturale).

Deși actele de reglementare stabilesc posibilitatea de ajustare a tarifelor, acestea nu prevăd un termen limită privind examinarea cererilor de revizuire a tarifelor. Acest lucru a permis Agenției să ajusteze tarifele nu în baza realităților economice, dar în funcție de agenda politică a autorităților centrale. La acest subiect ne vom referi mai detaliat în capitolul „tarife și prețuri”.

ANRE dispune de asemenea de un program de reglementare pentru perioada 2016-2018, în care sunt prevăzute actele ce urmează a fi aprobate. **La modificarea actelor de reglementare, ANRE nu întotdeauna ține cont de principiul continuității și predictibilității.** În februarie 2017 ANRE a modificat metodologia de calculare a tarifului de distribuție a energiei electrice și a redus nivelul de rentabilitate pentru operatorii de distribuție a energiei electrice¹⁹, deși perioada de reglementare expiră abia în martie 2018. Modificarea metodologiei era prevăzută în redacția nouă a Legii privind energia electrică, aprobată în mai 2016, însă Legea prevede o perioadă de 2 ani pentru modificarea metodologiilor. De asemenea, modificarea principiului de stabilire a pierderilor de energie constituie de fapt un pas înapoi din punct de vedere al abordării de reglementare: de la reglementare stimulatorie s-a revenit la reglementare de tip „cost plus”, astfel demotivând companiile din sector de a ține ținta și a investi în reducerea pierderilor.

Modificările operate de ANRE au redus veniturile ce urmează a fi încasate de operatorii de distribuție. La scurt timp după aceste modificări, ANRE a inclus în tarife recuperarea devierilor tarifare²⁰, acumulate de operatori pe parcursul anilor 2012-2015. Avem suspiciuni rezonabile că deciziile respective ale ANRE nu sunt întâmplătoare. Pe de o parte ANRE a inclus în tarif recuperarea devierilor tarifare, iar pe de altă parte a redus veniturile operatorilor, astfel încât majorarea tarifelor să fie una mai modestă.

Pe termen scurt decizia ANRE de a reduce nivelul rentabilității contribuie la reducerea tarifului și avantajează consumatorii, însă pe termen mediu și lung crează incertitudini referitor la previzibilitatea politicilor de reglementare. Incertitudinea generează o creștere a riscului pieței și riscului țării, ceea ce se va răsfralege și asupra creșterii WACC și a tarifelor.

Adaptare la evoluția pieței

În prezent ANRE beneficiază de asistență tehnică în cadrul Programului EU4 Energy, finanțat de Comisia Europeană. Proiectul este implementat de ECS și prevede elaborarea noilor Reguli ale pieței energiei electrice. ANRE și ECS au semnat un Memorandum de înțelegere pe 6 iulie 2017, care prevede că Secretariatul va oferi asistență tehnică și juridică pentru armonizarea legislației secundare la standardele europene, în conformitate cu cerințele Pachetului Energetic III.

¹⁹ Hotărârea ANRE nr. 57 din 23.02.2017

²⁰ Hotărârile ANRE nr. 108 și 110 din 17.03.2017

Anterior, la 6 decembrie 2016 ANRE, Ministerul Economiei și ECS au convenit asupra unui plan de acțiuni pentru consolidarea independenței ANRE. Planul de acțiuni²¹ prevede că Agenția va desfășura întâlniri periodice cu persoanele interesate și companiile reglementate, pentru a evalua impactul de reglementare a deciziilor aprobate. Pe parcursul anului 2017 Agenția nu a organizat careva întâlniri în acest sens.

Conform prevederilor noii Legi a energiei, ANRE este în drept să creeze un Consiliu de experți în baza unui regulament aprobat de ANRE. Ținând cont de scăderea dramatică a încrederii în Agenție, este oportună crearea unui consiliu de experți pe lângă ANRE, obiectivele cărui să fie oferirea unei expertize imparțiale a deciziilor aprobate de ANRE, pentru restabilirea credibilității instituției și prevenirea diverselor speculații. Proiectul de regulament propus de Agenție nu răspunde acestor obiective din câteva motive:

- Membrii Consiliului de experți sunt numiți și retrași prin decizia ANRE. Există riscul ca să fie retrași din funcție membrii care împărtășesc opinii diferite față de poziția oficială a ANRE;
- Nu e specificat care documente aprobate de ANRE trebuie consultate cu membrii Consiliului de experți. La fel nu este indicat ce informație poate solicita Consiliul de experți.

La 22 decembrie 2016 am prezentat Agenției o notă de poziție în care am evidențiat neajunsurile și am recomandat să se abțină de la aprobarea proiectului de regulament, însă propunerea a fost respinsă. Până în prezent Consiliul de experți nu a fost constituit.

SUBSTANȚĂ

Tarife și prețuri

Eficiență economică

În acest capitol am analizat politicile ANRE privind stabilirea tarifelor și ajustarea acestora în funcție de evoluția costurilor reale suportate de operatori. Bază legală pentru stabilirea tarifelor sunt metodologiile aprobate prin hotărârile ANRE, valabile pentru o perioadă de 5 ani.

Energie electrică

Peste 80% din consumul de energie electrică a Republicii Moldova este acoperit din importuri. Respectiv tariful pentru energie este expus riscului valutar, deoarece costurile sunt stabilite în valută națională, iar procurarea energiei din exterior se face în dolari SUA. După cum am menționat, **în perioada mai 2012 – iulie 2015 ANRE nu a actualizat tarifele din motive politice**. În acest timp valuta națională s-a depreciat cu peste 50% în raport cu dolarul SUA, în special din cauza fraudei din sectorul bancar la finele anului 2014. Operatorii au acumulat devieri financiare în mărime de 110,9 mln USD (aprox. 1,6% din PIB-ul țării), înregistrau datorii față de furnizorii de energie electrică și exista riscul de sistare a livrărilor de energie.

În iulie 2015 ANRE a majorat tarifele cu 37%, însă nu a recunoscut valoarea devierilor financiare. După ce operatorul Gas Natural Fenosa a inițiat procedurile de arbitraj, părțile au reușit să rezolve problema pe cale amiabilă cu suportul ECS, iar Agenția a aprobat procedura de recuperare a devierilor în decurs de 4 ani. **Politica tarifară promovată de Agenție nemulțumește atât consumatorii, cât și operatorii. Acest lucru se întâmplă din câteva motive:**

- ANRE nu ține cont de prevederile propriilor acte de reglementare și nu ajustează tarifele anual, după cum prevede metodologia de calculare a tarifelor;

---

²¹ <http://anre.md/files/Action%20Plan.pdf>

- Consumatorii, majoritatea din care au venituri modeste, au o opinie foarte negativă față de ANRE pentru că nu sancționează abuzurile din partea operatorilor. Problema este amplificată de faptul că aprobarea tarifelor are loc netransparent, fără publicarea informației depline privind structura costurilor.

În rezultat operatorii sunt nemulțumiți de faptul că tarifele stabilite de ANRE nu acoperă integral costurile, iar consumatorii sunt dezamăgiți de faptul că ANRE protejează operatorii și stabilește tarife care includ costuri nejustificate. Tensiunea socială s-a redus parțial datorită micșorării prețului de procurare a energiei, de la 68 USD/MWh în 2015 la 45-50 USD/MWh în prezent, iar în rezultat ANRE a redus tarifele la energie în martie 2016 cu 10%.

Trebuie de menționat că pe parcursul ultimilor 15 ani ANRE nu a efectuat controale la operatorii de distribuție a energiei electrice. Cel puțin nu este disponibilă public nici o hotărâre a ANRE în acest sens.

Gaze naturale

La consumul de gaze Republica Moldova este dependentă în proporție de 99,9% de concernul rus Gazprom, care este acționar majoritar la SA „Moldovagaz”. Aceasta deține monopolul la transportul și distribuția gazelor pe teritoriul țării.

O situație analogică cu tarifele la energie electrică a avut loc și în privința tarifelor pentru gazele naturale, însă impactul a fost diminuat datorită micșorării prețului de import al gazelor cu 10,5% în anul 2015. ANRE nu a actualizat tarifele pentru gazele naturale în perioada septembrie 2011 – iulie 2015, perioadă în care SA „Moldovagaz” și subdiviziunile sale au acumulat devieri tarifare. ANRE nu a recunoscut nici până în prezent care este valoarea devierilor tarifare în sectorul gazelor naturale. În același timp sectorul gazelor naturale a fost mereu ținta intereselor corupte ale clanurilor politice care s-au aflat la guvernare. În continuare prezentăm doar câteva episoade care au devenit cunoscute opiniei publice:

- În anul 2012 ANRE a emis 4 hotărâri cu privire la controalele tematice desfășurate la subdiviziunile SA „Moldovagaz”, în rezultatul cărora au fost depistate cheltuieli nejustificate în valoare de peste 20 mln USD. La următoarea reviuire a tarifelor în anul 2015, ANRE a exclus aceste cheltuieli din tarif;
- Parlamentul a modificat Legea privind gazele naturale în iulie 2014 și a exclus din reglementare costurile privind transportarea gazelor naturale în scopuri de tranzit. Ca urmare toate costurile privind transportarea gazului tranzitat au fost incluse în tariful de transport pentru consumatorii din țară, iar tariful pentru serviciul de transport s-a majorat de 16 ori. Acest amendament, supranumit amendamentul „Furdui” după numele unuia din autori, a fost anulat de Parlament abia în noiembrie 2015.
- Pe parcursul ultimilor 15 ani SA „Moldovagaz” nu a fost supusă vreunui control din partea organelor abilitate de stat, prin urmare amploarea fraudelor poate fi mult mai mare.

După cum am menționat anterior, în ianuarie 2016 ANRE a revizuit tarifele la gazele naturale în ședință închisă, fără consultări publice, cu încălcarea prevederilor privind transparența decizională. **Deși în primele 6 luni din anul 2017 prețul de import al gazelor naturale s-a redus cu 23%²², operatorul nu a solicitat de la ANRE reducerea tarifelor. Ținând cont de faptul că ANRE rămâne în continuare sub influența politică a autorităților centrale, cel mai probabil scenariu este că reducerea tarifelor pentru gazele naturale va avea loc în ajunul alegerilor parlamentare din 2018.**

---

²² Raportul ANRE privind monitorizarea pieței gazelor naturale pentru 6 luni din 2017

Revizuire periodică

Pentru a soluționa problema tergiversării ajustărilor de tarife, Parlamentul a aprobat în mai 2016 Legile noi cu privire la energia electrică și gazele naturale. A fost prevăzut un termen limită de 180 zile pentru revizuirea tarifelor, din momentul depunerii cererilor de către operatori. În metodologiile privind calcularea tarifelor la energie electrică și gazele naturale este prevăzut că operatorii pot solicita modificarea tarifului dacă devierea costurilor reale față de costurile incluse în tarif depășesc 5% (pentru furnizorii de gaze – 3%).

De asemenea în legile respective au fost formulate prevederi clare privind aprobarea costurilor de bază și tarifelor cu respectarea procedurilor de consultare publică.

Recomandări către ANRE

- să desfășoare controale periodice și să aprobe tarifele în funcție de costurile reale la companiile reglementate;
- să publice informația detaliată privind costurile incluse în tarife și să respecte etapele de consultări publice;
- să actualizeze tarifele periodic, în funcție de evoluția costurilor reale ale operatorilor;
- să desfășoare întâlniri periodice cu societatea civilă, companiile reglementate și reprezentanții instituțiilor internaționale care dețin expertiză în domeniul energetic.

Monitorizarea pieței, acordarea licențelor

Capacitatea de sancționare a încălcărilor legislației

Agenția dispune de suficiente instrumente legale pentru a sancționa companiile reglementate pentru nerespectarea obligațiilor sau încălcarea parametrilor de calitate a serviciilor prestate. ANRE dispune de dreptul să efectueze controale la companiile reglementate și să solicite de la acestea orice documente contabile și altă informație relevantă, inclusiv date care constituie secret comercial. De asemenea ANRE are dreptul să solicite informații de la autoritățile administrației centrale, organele fiscale și serviciul vamal. Legea energetică în redacție nouă prevede că anual până la 31 decembrie ANRE va publica pe pagina web planul controalelor planificate.

La constatarea încălcărilor din partea companiilor reglementate, ANRE are dreptul să emită prescripții și să aplice sancțiuni pentru nerespectarea obligațiilor de către titularii de licențe. Mărimea sancțiunilor variază între 1% și 10% din cifra de afaceri a titularilor de licență, în funcție de gravitatea încălcărilor²³. De asemenea ANRE are dreptul să reducă tarifele pentru energia electrică cu până la 5% în cazul nerespectării indicatorilor de calitate a energiei electrice, depășirii valorii anuale SAIDI.

Dacă analizăm indicatorul SAIDI pe companii, acesta se încadrează în limitele stabilite de Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, însă în unele raioane calitatea alimentării cu energie electrică este nesatisfăcătoare. O altă problemă constă în faptul că operatorii distribuție a energiei electrice RED-Nord și RED Nord-Vest (proprietatea statului) nu dispun de sistem automatizat pentru înregistrarea numărului și duratei deconectărilor. Din această cauză indicatorii de continuitate a livrărilor de energie sunt reflectați subiectiv. Astfel introducerea mecanismului de compensare automată a consumatorilor va afecta doar operatorul privat RED Union Fenosa și va destimula operatorii de stat să investească în sisteme automate de evidență a continuității livrărilor de energie.

În perioada 2015-2017 ANRE nu a aplicat sancțiuni financiare companiilor reglementate.

---

²³ Art. 95 din legea cu privire la energia electrică nr. 107/2016 și art. 113 din Legea privind gazele naturale nr. 108/2016

Criterii transparente de acordare/retragere a licențelor

Legile cu privire la energie electrică și gazele naturale stabilesc condiții destul de vagi pentru acordarea licențelor, care lasă loc de interpretări și abuzuri. O prevedere ambiguă ține de situația financiară a solicitantului. În cazul inițierii afacerii, acesta trebuie să prezinte un extras bancar, însă nu sunt stipulate cerințe clare privind valoarea minimă obligatorie privind suficiența capitalului. În aceste condiții există riscul de interpretări abuzive a acestor cerințe din partea ANRE și respectiv de descalificare nejustificată a unor solicitanți. Termenul de examinare a solicitărilor de obținere a licențelor constituie 15 zile calendaristice.

Agenția poate suspenda sau retrage licența dacă se constată că titularul licenței a prezentat informații false în documente, nu a înlăturat încălcările constatate de ANRE sau nu a efectuat plățile regulatorii în termenii stabiliți.

Legislația nu reglementează atribuțiile ANRE atunci când solicitantul sau titularul de licență au o structură complexă a fondatorilor, îndeosebi din jurisdicții offshore. De asemenea nu este prevăzut că ANRE are dreptul să refuze acordarea licenței (sau să retragă licența) dacă nu cunoaște beneficiarul efectiv al companiei reglementate. Acest lucru poate pune în pericol securitatea energetică a statului. În perioada decembrie 2014 – martie 2017 circa 80% din consumul de energie al țării era acoperit de compania-intermediar „Energokapital”, cu fondatori înregistrați în jurisdicțiile offshore²⁴. În eventualitatea sistării livrărilor de energie electrică ANRE se afla în imposibilitatea de identifica și sancționa fondatorii, dar cu toate acestea a eliberat licența și a prelungit-o pe parcursul a 2 ani.

Protecția consumatorilor, gestionarea plângerilor

Pe parcursul anului 2016 ANRE a înregistrat 1137 plângeri din partea consumatorilor, sau cu 51% mai puțin în comparație cu anul 2015. În funcție de obiectul cererilor, acestea au următoarea structură:

- 52% din cereri au fost adresate de consumatorii de energie electrică;
- 21% din cereri au parvenit de la consumatorii de apă;
- 13% - de la consumatorii de gaze;
- 9% - de la consumatorii de energie termică;
- 5% - de la consumatorii de produse petroliere.

Problemele comune sesizate de consumatorii de energie și gaze se referă la facturarea consumului, racordarea la rețelele de distribuție și deconectările de la sursele de aprovizionare cu energie și gaze. Au fost sesizate și probleme legate de echipamentele de măsurare și încălcarea condițiilor contractuale.

Situația cea mai dificilă este în sectorul energiei electrice. Cele mai frecvente probleme invocate de consumatorii de energie se referă la calitatea serviciilor prestate și întreruperi în furnizarea energiei electrice. Conform Regulamentului privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice care a fost în vigoare până la 23.12.2016²⁵, consumatorii puteau solicita de la operatori plata compensațiilor pentru depășirea abaterilor admisibile de tensiune în rețele, a numărului și duratei deconectărilor. În raportul ANRE pentru anul 2016 este indicat că operatorii nu au achitat careva compensații în acest sens. Pot fi evidențiate 2 motive principale de ce consumatorii nu au primit compensații:

- Consumatorii nu cunosc drepturile sale, prevăzute în Regulament și respectiv nu solicită de la operatori plata compensațiilor;

²⁴ <https://sergiutofilat.wordpress.com/2016/08/03/schema-energokapital-explicata-pe-intelesul-tuturor/>

²⁵ Hotărârea ANRE nr. 406 din 25.02.2011

- Procedura de solicitare a compensațiilor este dificilă: consumatorii trebuie să indice numărul și durata deconectărilor, iar această informație trebuie să o solicite mai întâi de la ANRE.

În noua redacție a Regulamentului²⁶ au fost modificate prevederile privind acordarea compensațiilor, însă modificările vor intra în vigoare din 01 ianuarie 2019. După noile proceduri, compensațiile se vor acorda fără a fi necesară o solicitare din partea utilizatorilor sistemului. Astfel operatorii vor fi obligați să asigure evidența tuturor situațiilor de încălcare a indicatorilor de calitate a serviciilor, pentru toți utilizatorii sistemului. Informația va fi transmisă lunar către furnizorii de energie electrică, iar aceștia vor calcula compensațiile individuale și le vor include în factura lunară pentru energia electrică consumată.

Recomandări către ANRE

- să informeze consumatorii despre drepturile și obligațiile lor.
- să monitorizeze activitatea companiilor reglementate și să aplice sancțiuni pentru încălcarea calității serviciilor și altor drepturi ale consumatorilor;
- să reacționeze operativ la plângerile depuse de consumatori și să mediatizeze mai activ deciziile de sancționare a companiilor reglementate.

---

²⁶ Hotărârea ANRE nr. 282 din 11.11.2016